

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema **J. Krajec v Novem mestu.**

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za vsako vrsto z navadnimi črkami 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

O važnosti gozdov.

(Spisuje Anton Kupljen.)
(Dalje.)

Če vzamemo v roko gozdno postavo z vsemi taisto zadevajočimi ministerskimi naredbami, prepričali se bomo, da se je v tej stroki že mnogo storilo in zboljšalo. Tvarina je sicer ogromna, ali ker je važna, loti se je človek z veseljem.

Postavna prepoved, da se gozd brez ostre kazni ne sme tako poškodovati in uničiti, da ne bi več zrasti zamogel, je jako potrebna. Tudi je važna zapoved, da se mora pri sekanju gozdov sedem in trideset metrov široka proga (hostni ali veterni plašč) in sicer proti sosednemu gozdu tako dolgo neposekana pustiti, dokler se posekani del ne zaraste visoko. Do te dōbe pa se sme ona proga samo polagoma izsekavati. Izkopavati panje in korenike je samo toliko dovoljeno, kar ni na kvaru okolo stoječemu drevju. Gozdi, do katerih imajo tudi drugi pravico in kaki vžitek, morajo se ohraniti in skrbno pogozdovati. Vrsta in velikost teh gozdnih in vžitnih pravic se označi na željo strank po gozdno-gospodarstvenem črtežu, kterega mora postavna oblast odobriti in potrditi. Paša je v nezaraščenih gozdih v obče prepovedana; v zaraščenih pa se sme samo toliko živine pasti, da ima dovolj paše. Tudi se ne smejo brez pastirja posamezno, ampak skupaj pasti, in to samo po stranskih potih, poleg katerih ne morejo delati kvare gozdnemu drevju. Listje, mahovje i. t. d. se sme

po postavni naredbi samo z lesenimi grabljami grabiti, da se mlada drevesca ne pokvarijo. Pri tej priložnosti je pač umestno, da tudi ktero besedo spregovorimo o važnosti gozdnega nastelja.

Nekteri gozdni tehniki so dokazali, da popolno odstranjenje nastelja gozde čisto pokonča; v novejši dōbi pa tudi nekteri pisatelji trdijo, da ne škoduje gozdom, če se odstrani listje. Da se zadnji motijo, razvidno je pač iz tega, kjer je večkratno grabljenje listja že pričetek uničenja gozda. Zemlja je s tem, če jej odstranimo odejo, suši izpostavljena; odzame se jej s tem gnoj za pospeševanje rastenja. Ker segnito listje dá sperstenino, ktera zemljo vlažnejšo in močnejšo ohranjuje. Listje je sploh slabo nastelje. Za tega del svetujemo, naj se listje v gozdu pusti in rabijo naj se druge reči za steljo. Strohneno listje pa je gozdnemu drevju ugodna hrana. V onem gozdu, kjer se vsako leto listje grabi, ne moremo lepih dreves pričakovati. Če že moramo listje grabiti, naj se to ne zgodi vsako leto in na istem prostoru. Tudi zemlja v gozdu potrebuje gnoja, kterega dobiva ravno iz listja. Če vam je pak sila za nasteljo, ne hodite v gozd, ampak iščite si drugod stelje za živino. Vsak kmetovalec naj raje po potih rasoči plevel pobere in za nasteljo porabi. Svojim gozdom pa naj pusti odejo.

Žalibog, da je še veliko ljudi, ki o gozdih krivično in lahkomišljeno sodijo. Brez pomislika si na škodo gozdov velik dobiček pridobiti hoté;

Podlistek.

Nekdaj in sedaj. (Konec.)

Veliko sem vam uže povedal, iz česar lahko razvidite, da se vam dandanes res ne godi hujše, marveč veliko boljše, kakor je bilo nekdanj, na svetu. Marsikaj bi se dalo še povedati; ali hiteti mi je h koncu, da dobe „Dolenjske Novice“ prostora za kakovo drugo koristno reč. Ene reči pa vendar nikakor ne morem zamolčati, reči na katero skorej gotovo nič ne misliš, češ, tako mora biti — pa je vender-le neizrečeno imenitna. Precej se bodeš prepričal. Večkrat sem že čul jaz, pa tudi ti gotovo, ali pa si morebiti še sam zdihoval, ko ti je pot kapal po obrazu, ko si se trudil z

žuljavimi rokami: „Moj Bog, kar obupal bi, ako ne bi pričakoval plačila v nebesih. Človek na zemlji res trpi huje, kakor črna živina! Hvala Bogu, da pride počitek — in sicer kmalu!“

Da, da, ljubi moj, tako je. Tudi v največjej britkosti te nikdar ne zapusti blaga prijateljica zvesta tolažnica, zavest, da po tem življenju pride drugo, boljše, kjer ne bode več ne solze ne bolečine. Kako pa je bilo nekdanj? Slabo, jako slabo: o drugem življenju so ljudje vedeli jako malo — in še to kar so vedeli, ni bilo gotovo; ampak polno dvomov — in slednjič pravica le malega števila ljudi. Modrijani so pač učili nektare lepe nauke; toda nikdar jih niso razkladali priprostim ljudem, marveč le izvoljenim imenitnim po rojstvu

s tem pa si le kvaro delajo in gozd uničijo. Umejši in izkušeni pa znajo že čislati pomembo gozdov in jih imenujejo blago, katero ljudstvu kakor nedotakljiv zaklad spada, in ktere ga živeči sicer smejo uživati, ali ga morajo zopet v dobrem stanu kakor dragocenost, ktera bogatejše dohodke kakor pšenične polja prinaša svojim potomcem zapustiti.

Gozdi so tudi za tega del važni, ker manjšajo vročino in mraz; gorkoto radi izhlapljenja svoje lastne vlažne zemlje, katero pokrivajo; mraz pa radi izhlapljenja gorkote iz zemeljskega površja. Tudi ovirajo moč vetrov. V brezgozdnih krajih postaja obnebe nestanovitno, vetrovi postanejo hujši ter gosti, hudi nalivi zemljo popolnoma odneso.

Gozd pa je tudi v rastlinskem obziru v tesni zvezi z kmetijstvom. Francoska ima tudi velikanke žive dokaze o škodi pokončavanja gozdov. Nastali so silni nalivi. Kdo ni slišal o strašni povodnji leta 1856? Pa zakaj tam iščemo zgledov? Saj imamo bližje in domače. Naša Dalmacija je bila nekdanj cvetoča dežela z najprijetnejšim obnebjem, da so jo celó rimski velikaši obiskavali. Kaj so storili neusmiljeni Benečani iz nje?

Ali tudi tukaj je visoka vlada že za pogozdenje skalovitih suhih bregov skrbela in še ovo trudapolno gorostasno delo nadaljuje, kar je razvidno iz naredbe od dné 7. julija 1874, št. 6004, ktera prepoveduje po s hostnimi drevesi zasajenih hribih koze pasti; in od dné 10. avgusta 1873, št. 35 dež. z. l. itd.

Vse one prizadeve in poduki naj bi ne pali na nerodovitno zemljo, ker so vendar-le važni za poboljšanje stanja državljanov in za našo in naših potomcev boljšo prihodnost.

(Dalje prihodnjič.)

Pojasnilo.

V štev. 17. Ljubljanskih „Novic“ naznanilo je c. kr. finančno vodstvo v Ljubljani, da je c. kr. finančno ministerstvo prošnjo, katero je tukajšnja kmetijska podružnica na kmetijsko družbo odpo-

slala, da naj bi se onim posestnikom, kojih vinogradi so po paležu poškodovani bili, davek primerno odpiše, kot neopravičeno zavrglo.

Oni, kateri obravnavi glavne seje meseca januarja t. l. niso pazno sledili, mislili bi lahko, da je kmetijska podružnica, nevedoč o pravem delokrogu c. kr. finančnega ministerstva tako nesrečno misel imela, ktere je odbitje prošnje moralo slediti.

V pojasnilo o tej reči služile naj bi sledeče vrste:

Ker je bil palež vinogradom precejšnjo škodo napravil, napotilo je to podružnico, da naj se odpošlje prošnja za odpis davka; postave pa, ktera bi bila tako poškodovanje obsegala, do sedaj še ni bilo; radi tega se je že jeseni leta 1884 sklenilo, naj se dela na to, da se pri glavni seji kmetijske družbe omeni, da se v državnem zboru taka postava sklene.

Ker je bila Tirolska kmetijska družba tako prošnjo na finančno ministerstvo odposlati sklenila, odposlalo se je mesti domačega zrelega grozdja ptuje nezrelo, kajti mislilo se je, da iz Dolenjskega le slabi „cviček“ ne pa dober predlog priti zamore, in naš predlog, da naj se prošnja po krajšej poti naravnost na finančno ministerstvo odpošlje, bil je, kot brez prave podlage, tako nesrečno prenejen. Čuditi pa se vendar moramo, da se prenejeni predlog ni napolnil tudi z drugimi od Tirolske kmetijske družbe sklenjenimi neizpeljivimi željami: vpljiv za lansko leto, naznanilo škode za leto 1884 po občinskih predstojnikih.

Nevoljna po tej tako nesrečni premembi predloga družbe, ktera sicer ni vajena nezrelih predlogov staviti, kar se razvidi iz njenih dosedanjih predlogov, „da naj se upeljejo živinozdravniki,“ in iz postave, katera se je v postavodajalstvo globoko ukoreninila, „da naj se davčni odpis toliko časa vrši, dokler ni zemlja rodovitna postala,“ hotela je ta družba prošnjo naravnost pri slav. ministerstvu uložiti. Vendar je od tega sklepa od-

in premoženju. Bilo je sploh prepričanje, da vednost ni za vsacega človeka, da se mora torej skrivati. Zato se med neverniki sužnji pa tudi drugi navadni ljudje niso nikdar podučevali.

Kako drugače je sedaj! Glej, komaj si znal jecljati prve glaske, že so ti pravili tvoja mati o Bogu, učili te delati križ, moliti itd. Nisi li bil že takrat res srečen? In pozneje, ko si nekoliko odrasel, kako skrbno so te podučevali v najimennitnejših rečeh, ti kazali da tvoj namen ni tu na zemlji, ampak unstran groba v nebesih; kako vestno so ti kazali pot, po katerej se hodi pošteno! In glej, vsako nedeljo, vsak praznik se podučuješ ti, podučuje vsakdo, ako le sam hoče! Take prilike v celem starem času ni imel niti eden priprost človek.

Pa ne samo v pravej veri se podučuješ ti in tvoji otroci; tudi v družih koristnih naukih se ti k temu podaja vedno najlepša prilika. Pogled le, kako se skrbi, da se tvoji otroci podučujejo v šoli! Glej, koliko lepih bukev se piše za priproste ljudi — in tudi mi za koga pišemo „Dol. Novice?“ — za navadno priprosto ljudstvo — njega želimo podučevati. Ko bi bil živel ti v starih časih, bi ne bil mogel zvedeti nobene koristne reči!

Ali od kod je prišla tolika prememba? Večkrat sem ti že povedal: krščanstvo jo je prineslo — Jezus z nebeškim naukom. Poganski pisavec Celz ravno krščanstvu zlasti očita, da je tako nespametno, da se je obrnilo do ribičev, ubožcev, nesrečnežev, da nje podučuje ter velevala

stopilá, da bi prepričala opomin državnega zbora, zakaj se ni prošnja odposlala na finančno ministerstvo, in potem na državni zbor.

Posestniki vinogradov na Dolenjskem izrekajo tim potom svojo hvalo vsem onim, ki so se trudili, da bi se tako ugodna premenba naredila, ter nas osrečili, da bomo najbrž jedno leto še na njo čakati, pri vsem tem pa davek plačevati morali. Kmetijske podružnice, ktere se z vinorejo pečajo, pa so primorane vsled takega postopanja druga na drugo naslanjati se, ter v tej, in v drugih enakih zadevah svojo pot hoditi.

V Novem mestu, 20 majnika 1885.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Ponašem cesarstvu se te dni vrše volitve poslancev za državni zbor. Vsa pozornost je le na to obrnjena.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Nemškem** so poslanci v zbornici predlagali, naj se postavno prepove delo ob nedeljah in praznikih. Železni kancelar Bismark tega ne privošči revnim delavcem. Tudi Poljakom se še gledé enakopravnosti huda godi, bodi si glede vere, bodi si glede jezika; kakor tudi sploh katolčanom po Pruskem.

Že zadnje „Dolenjske Novice“ so poročale, da gre **Angležem** v Sudanu jako slabo. Sedaj se angleška vojna vrača jako nečastno iz Sudana, kakor je bila vojska sploh nečastna za Angleže. Mesto Angležev menijo ondi Lahi poskusiti svojo srečo. — A ti jo imajo le redko kedaj. To se kaže ravno sedaj ob rudečem morji, kjer so nekaj krajev zasedli. Menda pa se bodo vroče Afrike ravno tako brzo naveličali, kakor Nemci Konge, ki baje o njem nečejo več nič slišati.

Angleži in Rusi se v **Afganistani** še niso popolnoma pobotali. Koliko preglavice delajo pisma,

sužnje ljubiti. Toda, ljubi moj, kar se je zdelo temu neverniku nespamet, to je moja in tvoja sreča — sreča milijonov ljudi! Sedaj mi navadni ljudje nismo obsojeni v večno nevednost: vsi smo ljudje, vsi bratje, vsi imamo pravico do podučjenja!

Ljubi moji priprosti bralci, zlasti delavni kmetje in rokodelci, povedal sem vam nektare reči, ki so vam gotovo v tolažbo in poduk. Vtisnite si jih v srce in težka butara sedanjega življenja vam bode veliko laglja. Za sedaj sklenem, upam pa, da se bomo še mnogokrat srečali v „Dolenjskih Novicah“ ako Bog da srečo in zdravje.

Dr. J. M.

katere so Angleži o tej zadevi priobčili. Ravno isto nameravajo sedaj tudi Rusi. Pravega miru pa še dolgo mej obema državama v Aziji ne bode. Rusija se namreč mora razširiti do morja; a Angležem to ni ljubo.

Na **Francoskem** delajo mnogo strahu vladi anarhisti, t. j. taki ljudje, ki se ne zmenijo ne za božje, ne za državne zapovedi in postave. Tudi na Angležkem si hočejo zatirani Irci še vedno z dinamitom pomagati.

Piše se nam:

Iz Vélikih Lašič. Pri nas napredujemo vrlo dobro. To se je javno vidilo in slišalo 17. majnika meseca, ko je tukajšnje bralno društvo imelo svojo slavnostno zabavo. Pokazalo se je, koliko zmore se s združenimi močmi! Širni vspored, ki je obsegal 12 tóček, vršil se je v zadovoljnost mnogobrojnih nazočih društvenikov in rodoljubov. K neskajeno — prijetni in veseli zabavi pripomogla je národna probuditev, prijateljsko sočutje, prijazni sprejem, živahna godba, navdušeno petje, čvrst, jedernat govor, izvrstna deklamacija, dobra postrežba itd. Zares, take veselice morajo ostati slednjemu v vednem spominu! Čez vse všeč nam je bilo, ker se veljavni sosedje, kakor so bili: dež. poslanec g. Pakiž, mnogi župani, c. kr. uradniki, vrli Ribničanje in Sodrzanje, rodoljubni Róbarji in Turjačani, zavédni Št. Gregorci, Dobrepoljci in Stružanje, veselo zanimajo za naše novo življenje ter nam zadovoljno segajo pod pazduho in nam veselo podajajo svojo bratovsko rokó. Slava vrlim možém!

Pa tudi merodajne osebe sodeljujejo pri našem društvu, kar je za nas častno. Prijetno-zavzeti poslušali smo lepi samospev „Kranjska dežela“, kar je premila soproga našega izvrstnega, nam zelo priljubljenega c. kr. sodnika, blagor. g. Šufajja, prav dobro izvršila, ter žéla obéno pohvalo. To, to je hvale vredno!

Tako blago dejanje zdatno pripomore k veljavnosti našega poštenega početja in k veseli provzbuditvi národnega življenja. Mi smo pa tudi ponosni na tako domoljubno gospódo, ki se v mislih in v djanji vjema z ljudstvom, ki se povsod ravna po besedah pesnikovih, ki velf:

Ne zreš na lice, ne na ród,

Tvoj brat je vsak;

Še ljubši kmet ti, ko gospod,

Če vrl je poštenjak.

Ravno zato pa vživa ta gospóda visoko spoštovanje, véрно udanost in sréno ljubezen od vseh poštenih ljudi našega širnega okraja. Tem na ljubav, napravila se je prelepa ogradba sodniškega vrta in dovršile se potrebe, ki kinčajo

našo vas in meščane. Mi vsi jim kličemo: Bog jim mil in sreča junaška! Nebo samo nam jih je poslalo!

Bratje, mi pa stopimo v koló, združimo se! Sovrag nas ni končal spečih, zatrl nas ne bo bodočih!

Zato mi slovenski sini,
Zvesti svoji domovini,
Eno srce bodimo!
Če nam je ljubezen mati,
In če sloga nas pobrati,
Večna bode naša čast!

Iz Dobropolja. — Pač žalostno novico imam poročati, kar se je v nedeljo po noči godilo. — Jakob Škoda, hlapec v službi pri g. Francetu Berdavsu c. kr. poštarju — se po konečnem delu spravi k počitku. Farovski hlapec pride, ter ga spravi seboj. Proti gostilni v Vidmu plane iz nekega ogla dvajset let stari Drobnič, ter ga udari po glavi, da je takoj zavest in besedo izgubil, potem še hudo pretepal in z nogami po njem gazil! Ne ve se še dozdej, kako je prišel v štalo nazaj in v posteljo, na kateri je ležal ubogi siromak brez zavednosti (domači so ga imeli za pijanega) do popoldne 5. ure, ko so ga v sv. olje djali! — Zdravnik je pri prvem pogledu izrekel, tukaj je vsa pomoč zastonj, on je ubit; in res, drugega dne popoldne ob 11. uri izdihnil je svojo dušo! Bil je prav delaven poštenjak, naj mu bode zemlja lahka! Ubijalca še niso dobili. Kakor je znano, je pa to že od začetka nič vreden deček, ki je že lani tudi nekega zidarja grozovito terpinčil, in potem brez kazni — sodnji odšel. Sedaj mislim, da bode ta zverina zaslužno plačilo prejel. Taki potepuh, ki je celi fari v sramoto pač drugega ne zasluži, kakor vislice!

Strašno je kaj tacega slišati — in kaj je takemu delovanju vzrok? Velikokrat le potuha starišev do otrok. Ako se učitelj prizadeva otrokom kaj v glavo zatrobati, se otrok domú priemndri, da je strašno hudo v šoli! in starši, namesto da bi ga podučili, da je šola zanj koristna i. t. d., še sami odgovarjajo rekoč: naš otrok ne sme dalje v šolo hoditi, ker je bolan — in se bo revše — v glavici zmešalo! — Naj bi si toraj vsi starši ravnanje Drobniča v izgled jemali, kam pripelje namreč prevelika mehkužnost in potuha do otrok!

Iz Planine se nam sledeče poroča:

„Najhujša izmed vsih je bolečin
V nesreči, srečnih dni spomin!“

Bilo je v sredo 13. maja o polnoči, kar se je godilo v tihi noči v spodnji Planini med domačimi — namreč drugi dan 14. maja v jutro govorile so in stiskale glave skupaj ženske, ki so zvedle novico, ktera se je godila v noči neki ženi. Ta žena je vdova, spravljala je ves

čas svojih mladih let novce, kateri so ji na stare dni bili tolažba in zavetje.

A vendar neprevidna ženska je bila to, posodila ni nikdar poštemu človeku vinarja, a če jo je prosil kak potepuh za novce, da naj bi mu jih posodila, takoj brez oviranja peljala ga je k škrinji, odprla jo, ter odštela svoto za katero jo je prosil!

Ne dolgo, nadlegoval jo je zopet eden tu znanih potepuhov, da naj mu posodi! In res, ona pelje ga v sobo kjer je imela denar hranjen, mu dá zahtevano svoto in ga še pogosti z vinom!

Dobro sem jo krenil, menil je ta, in na svoj sklep je gotovo praznil kozarec na svoje zdravje!

Nekoliko dni je preteklo med tem časom, ko žena ni mislila na nobeno nesrečo, živela je dan za dnevom v enaki slogi!

Po noči 13. maja stali so trije sumljivi možaki pod oknom njene hiše. Prinesli so od sosedu lestvo in prislonili k oknu, in naenkrat stal je pri oknu v prvem nadstropji mož, ki je mazal šipo z apnom. Češ, da steklo ne bode imelo žvenka, ko ga starem in da spečih ne prebudim! Posrečilo se mu je bilo! Okno bilo je na stečaj odprto in kmalo so bili vsi trije v sobi. Tu je bilo tema, prižgali so luč, videli so da je vse mirno in tiho, in da nihče tu ne leži, postelj je bila prazna. Hitro zakrijejo okna z rjuhami, da bi nihče ne opazil v sredi noči te razsvitljave. Bili so bos, hodili so tiho in samo po petah, da gotovo ne bode kako znamenje zaostalo. Papir, v katerem je bilo apno zavito bilo je od cigar, da gotovo ne bode nobeden po zavitku na sled prišel. Imeli so dva polena s saboj, češ, ako se kedo prikaže, pa bomo po njemu mahnili. Ko k sreči se ni ona zbudila, ki je ležala nasproti hiše v sobi, položili so polena na posteljo. Sedaj so segli po skrinji, ki je bila stala v kotu, tiho odpró vrata in jo nesó v vežo. Dospevši do vežnih vrat, odpró jih in bili so svobodni. Eden izmed njih zgrabi za kramp, ki je ležal pod stopnicami in odšli so pod milo nebo. Tu sedaj brez strahu razbili so skrinjo s krampom in pobrali veliko svoto denarjev, bili so bankovci, cekini, sreberni denarji, tudi neke srebrne žlice so si prisvojili. Ko so vse te denarje pobrali, zložili so blago, ktero se je nahajalo v skrinji nazaj, ter so nesli skrinjo pod okno njene hiše.

Omeniti moram, da to noč ni bilo domá ne dekle ne hlapca, in da je vdova sama spala in neka sestra v hiši, a v óni sobi nobena, kjer so ropali. To se vidi, da je mogel eden paziti na vse to početje pri hiši.

Naša marljiva sl. c. kr. žandarmerija je preiskavala, toda vse je bilo brez vspeha, stopinje

se niso mogle dobro razložiti, kjer je bilo vse pohojeno koder so hodili, tako, da ni bilo sledú kam so odšli.

Drugi dan govorilo se je v vsaki hiši, o nočnem djanji, povsod, kjer koli je stalo množica ljudi. Pomilovali so ubogo žensko, ki je vsa razburjena hodila po sobi, ter pogledovala milo v skrinjo, katera jej je bila prej tako draga. Sedaj je zastonj jok in stok, nazaj težko da bi dobila kak vinar, ker nemogoče je priti na sled tem hudobnežem. Ljudje sodijo tega in onega, a kaj ti pomaga, ko za gotovo ne veš.

Tudi tu večinoma mirnem kraju godé se marsikateré praske, ki provzročujejo nemir svojim bližnjim in sramoto za faro, ki ima take ljudi v svojem krilu.

Gospodarske stvari.

Poduk našemu kmetu.

****** Bodi pazljiv pri nakupovanju! Težko si krajcar pridobil, glej zatorej, kedar česa kupuješ, da ne kupiš „mačka v žakli“. Pazi posebno pri nakupovanju živine, da dobiš zdravo žival. Ako sam še dovolj nisi več, pridobi si zanesljivega izvedenca. Pazi tudi pri nakupovanju semen, da ne dobiš prestarega semena, ktero ne more več kaliti. Mnogo denarja izdaja kmet v sedanjih časih za novošegno obleko. V starih časih si je delal perilo, hlače, telovnik (lajbič), iz domačega platna, suknjo in plašč iz domačega sukna, irhaste hlače in kožuh si je dal delati iz doma prirejene kože in ovce. Dandanes si pa kupuje obleko po sejmi pri različnih krščenih in nekrščenih judih, res, da po zelo nizki ceni — ali, kakošna je tudi? Obleče jo jedenkrat, dvakrat in se mu že vse raztrga in popoka. Sejmi so na jedno stran dobrota kmetu, da lahko kupi raznih stvari, katerih sicer ne dobi; ali krčmarji in štacunarji imajo vendar le več korist od sejmov, na katerih mnogokrat slabo blago po visoki ceni prodajajo. Previdnemu kmetu bi jaz svetoval, naj raznega blaga, posebno za obleko, ne kupuje po sejmi. Izbere naj si rajše v bližnjem mestu zanesljivega, z blagom dovolj preskrbljenega trgovca. Kupuj vedno le pri njem, in sicer ne ob sejmskih dnevih, kadar ima mnogo dela, in ako vzameš več skupaj za gotov denar, postreže ti z dobrim blagom po zmerni ceni.

****** Bodi previden tudi pri prodajanju! Kadar si priredil živinče, katero lahko prodaš, ali kadar imaš pridelke na prodaj, glej, da dobiš za svoje z obilim trudom pridobljeno blago gotov denar. To je najboljši svet, kterega nam je moči dati kmetu o prodajanju, kajti on denarja pogosto potrebuje; a če bi ga tudi ne, boljše je, da pošlješ nekaj novcev v hranilnico, kakor da bi jih imel pri nezanesljivem človeku. Pri zanesljivih ljudéh

je to se vé izjema, ali takih je malo na svetu. Mnogo se jih nahaja okolo barantačev, ki hočejo nevednega kmeta oslepariti in opehariti.

Poljedelstvo.

Spisal Dragotin Ripšl, župnik.

(Dalje.)

Predivo se potem še mika, da se razloči praznje ali ohlanci in hodnik ali kodelje, in vsako posebej ali sprede ali prodaja.

Akoravno se tukaj lan ne prideluje tako umno, kakor postavim v Belgiji, je vendar pridelovanje lanu za nas precej imenitno, ker se tako dobro obnaša; ker se lahko prodaja predivo in seme po visoki ceni, bi se lahko privabil marsikateri krajcar v naše kraje, ko bi imeli dosti lanenih pridelkov na prodaj. Prodaja pa zato ni jako živa, ker so stroški pridelovanja precej visoki, in ker kupci nočejo drago plačevati; po drugod se laneni pridelki po trikrat draže prodajajo, kakor pri nas. Največji lan se dobi od rigajškega lanenega semena. Seme se mora vsako tretje leto novo naročiti. Tako seme preskrbuje kmetijska družba v Ljubljani. Kako naj se pa pri gođenju, sušenju in trenju lanu ravna, o tem je pisala kranjska kmetijska družba prav obširno v svojih „Naznanilih“ l. 1870. Ta knjižica se gotovo dobi pri tej družbi v Ljubljani, morebiti še brezplačno.

Konoplje, ktere pa tukaj od leta do leta bolj opuščajo, ker pravijo, da ne storijo. In to je res. Vsejejo se meseca velikega travna, kedar je že nevarnost hudih slan nehala, in sicer, če so za predivo, tako gosto, da pride pod palec 1 zrno; semičnice ali semenice se pa redko sejejo med bob, koruzo korenje, peso, zelje, krompir in dr. Zrastejo palec debelo. Konoplje so dvojega spola: možkega in ženskega, vsaksebi razločene; so namreč belice, ki redivni prah dajo, spola možkega, črnice ali semenice pa, ki imajo zarodno seme, so ženskega spola. Ko so črnice seme pognale, se belice populijo in za predivo rositi denejo, črnice pa ostanejo, dokler seme v njih popolnoma ne dozori. Konoplje je treba ravno tako rositi, kakor lan; po travniku se razgrnejo ali pa v stoječi vodi namakavajo, potem se posušé in uterejo. Konopno predivo je močno, dolgo pa se ne dá tako lepo in tanko omikati, kakor laneno. Da bi pa lepo bilo, mora konopno predivo skozi več, najmanj skozi štiri grebene iti, ki so čedalje tanjši; zadnji je tanek, kakor iz tankih šivank. Med mikanjem se konopno predivo na gladki in čedni klopi s peračo ali pravcem na ostro večkrat tako pretolče, da se zgreje in like bolj razdelé. Kdor hoče, da mu konoplje, kar tenkost niti zadene, lan nadomestijo, vzame naj 5 funtov konopelj v pesti razdeljenih, zveže tra-

kove vsako posebej in zložé jih v prostoren žehtnik, potem vlije 40 funtov vode v en kotel, dodá jej 2 funta lugaste soli in pol funta apna. Štiri ure potem, ko se ta tekočina večkrat premeša, se pusti vse skup eno četrť ure vreti, ter se vlije vrela tekočina na konoplje v žehtnik, kateri se prej s kako rjuho pregrne, da goša na konoplje ne pride. Ohladen lug se ocedi in konoplje se tako dolgo sperajo, da voda čista odteka. Zdaj se konoplje zopet v žehtnik zložé in toliko vrele vode na nje vlije, kolikor je treba, da so pokriti snopiči. Štiri ure potem se vzamejo snopi iz vode in dobro oprane se razgrnejo, da se posušé. Suhe se vtarejo in omikajo na štirih grebenih. Dobi se iz takega prediva hodnik, ohlanec in tenčica, ki ima tenše niti od lanenih, svetle, kakor svila, in platno vse bolj trpeče od lanenega. Lepi in resnični so sledeči slovenski pregovori: Sama predla, sama šila, so najlepša oblačila. Najlepši zakladi so za gospodinjjo, če ima s platnom napolnjeno skrinjo. Kolovrat, skrinja in povese, nevesti najlepši bo pesem.

Domače vesti.

(Državnozbornske volitve v kmečkih občinah) vršile so se po celi deželi 28. maja in bili so izvoljeni: Na Gorenjskem za Kamniški, Brdski, Kranjski, Loški, Tržiški, Radoliški in Kranjskogorski okraj grof Hohenwart jednoglasno; za Ljubljansko okolico, Vrhniko, Vel. Lašiče, Ribnico, Litijo in Zatičino g. Karol Klun z veliko večino; za Postojno, Ilirsko Bistrico, Senožeče, Vipavo, Logatec, Lož in Idrijo g. A. Obreza z veliko večino; za Novomesto, Krško, Kostanjevico, Črnomelj in Metliko g. Viljem Pfeifer jednoglasno; za Kočevje, Trebnje, Žužemperk, Radeče in Mokronog g. J. Hren, c. k. sod. svetovalec, z veliko večino. — Dne 2. junija vršile se bodo volitve za mesta in trge. Slovenci, bodite hrabri, da tudi v teh krajih zadobite zmago.

(Volilni shod v Novem mestu) bil je binkoštni pondeljek v mestni hiši, h katerem sta tudi prišla gg. dež. poslanca Luka Svetec in dr. Vošnjak v imenu centralnega odbora. Bila sta navzoča gospoda kandidata grof Margheri in prof. Šuklje, ter okolo 80 volilcev. Shodu je predsedoval sodnijski svetovalec gosp. Pleško. — Gosp. prof. Šuklje je poročal o svojem delovanju, na to gosp. grof Margheri slovensko, in deloma nemško, ter tudi volilce nemške stranke med svoje volilce vabil. — Gosp. župan, notar dr. Poznik je razložil, zakaj ima več zaupanja do gosp. prof. Šukljeja, ko do dosedanjega poslanca. — Gosp. prof. Stanger zastopal je nemško stranko in povdarjal, da nemška stranka je po-

stavila svojega kandidata gosp. pl. Wurzbacha zato, da pokaže, da še ni zatrta, in se ne da tako hitro uničiti; kaže na našo needinost, po kateri ostane nemške stranki odločilna beseda v slučaju ožje volitve, in trdi, da ne bodo za gosp. prof. Šukljeja glasovali, ker se manj strinjajo z njegovim, kakor z g. grof Margherijevim programom. — Nato je gosp. predsednik viharo sejo zaključil, ne da bi bilo prišlo do glasovanja; vendar pa se je videlo iz odobravanja pričujočih volilcev, da je večina za g. grof Margherija.

(Izlet tukajšnjega pevskega društva,) ki se je nameraval napraviti na binkoštni pondeljek, preložil se je na nedeljo 14. junija t. l. v Št. Jernej, kamor pridejo tudi pevci iz Krškega.

(Na čast kranjskih in posebno dolenskih učiteljev) moramo izjaviti, da članek v zadnji številki „Dolenjskih Novic“, ki smo ga posneli po „Miru“, v tistih točkah, ko govori o šolah in učiteljih, ne meri na naše dobre kranjske in dolenske učitelje in šole, ampak večinoma zadeva le razmere na Koroškem, kjer se šole z nemščino silijo, učitelji pa so še po vrh liberalci.

(V mašnike posvečeni) bodo letos sledeči gospodje iz tretjega leta Ljubljanskega bogoslovskega semenišča: Ivan Ambrož iz Stražišča, Josip Kos iz Šmihela pri Rudolfovem, Josip Kramarič iz Radovice, Ivan Kunauer iz Ljubljane, Anton Mali iz Tuhinja, Ivan Pavlič iz Kranja.

(Posojilnica v Krškem) začela bode svoje delovanje s 1. julijem t. l. Za vloženi denar (najmanj 50 kr.) bode dajala 4% obresti, od posojil bode jemala po 6% obresti. Natančnejša razjasnila dajo načelniki zadruga.

(Porotne sodbe v Novem mestu) začele se bodo 8. junija. — Za porotnike so izžrebani naslednji gospodje: Franc Skarja, posestnik iz Mirne; Janez Pogorelec, oštir in mesar iz Sodrčce; Janez Kromar, mlinar iz Dolenje vasi; Miko Černič, posestnik iz Metlike; Štefan Podboj, posestnik in vinski trgovec iz Adamovega; Ludvig Koračin, posestnik iz Mirne; Franc Homan, posestnik iz Št. Jerneja; Jože Šenica, posestnik iz Dobrnič; Franc Hrovat, posestnik iz Zagraca; Josip Vogel, posestnik iz Radeč; Janez Nemanič, posestnik iz Rozalnic; Melhior Lovšin, posestnik iz Brežic; Franc Penca, posestnik iz Mokronoga; Franc Benčič, meščan iz Črnomlja; Leopold Weiss, posestnik iz Metlike; Josip Schener, posestnik iz Krškega; Jurij Drobnič, posestnik iz Sodrčce; Karol Krištof, trgovec iz Metlike; Martin Šoln, posestnik iz Sela; Franc Klemenčič, posestnik iz Velike Loke; Franc Bučar, posestnik iz Kostanjevice; Franc Cesar,

trgovec iz Krškega; Mihael Zalokar, posestnik iz Zaboršta; Jože Bajuk, usnjar iz Črnomlja; Anton Dremel, posestnik iz Leskovca; Janez Majhen, posestnik iz Ribnika; Matija Kukar, posestnik iz Tarihovega vrha; Franc Kukenberger, posestnik iz Gornjih Ponikev; Ignacij Wutscher, posestnik iz Brezovce; Ivan Kermesec, posestnik iz Rozalnic; Janez Kamin, posestnik iz Dolenje vasi; Jože Stukelj, posestnik iz Otavic; Jožef Jerman, gostilničar iz Črnomlja; Janez Kadunc, posestnik iz Žužemberka; Jože Vesel, posestnik iz Zamosteca; Karol Zavodnik, posestnik iz Žužemberka. — Namestniki so sledeči gospodje: Anton Bevc, posestnik iz Bele cerkve; Franjo Brežnik, c. kr. gimn. profesor iz Novega mesta; Franc Žagar, posestnik iz Kartelevoga; Nestor Nimroth, gostilničar iz Novega mesta; Janez Selak, posestnik iz Griča; Gustav Luzar, posestnik iz Novega mesta; Jožef Juršič, posestnik iz Dolša; Martin Jakše, posestnik iz Škrjančega; Janez Tifolt, posestnik iz Golobinjeka.

Razne vesti.

(Velik jedec.) Od časa francoskega Ludovika XIV., ki je bil, kakor znano, jeden največjih jedcev sveta, morda ni bilo slavnega moža, ki bi mu bila šla jed tako v slast, kakor umršemu muzikalnemu skladatelju Abtu. Njegove so besede: „Goska je lep ptič, samo jedno napako ima; za jednega je namreč nekoliko prevelika, za dva pa zopet mnogo premajhna“. — Ko je Abt nekega večera nekako vesel iz gostilne šel, nagovori ga neki znanec: „No, gospod dvorni kapelnik, nocoj ste imeli gotovo prav fino večerjo?“ — „N, kakor se vzame“, odgovori ta, „bil je puran.“ — „Pa vas je bilo več oseb pri večerji?“ — „No, to ravno ne, bila sva dva: samo jaz, pa puran!“

Opravi meseca junija.

Ta mesec se začne kositi detelja, in proti koncu meseca tudi seno. Naj se stara klaja, kdor je še kaj ima, najprej porabi. Za dovolj klaje na polji in travnikih skrbeti, je umnemu kmetovalcu poglavitna misel. Gnoj naj se lepo na kup spravi, da se ne bo paril. — V vinogradu naj med cvetenjem vse delo počiva; po cvetenju se privezava. Trtna uš se v tem mesecu rada zelo pomnoži in tudi lahko najde. V kletih naj se okna dobro zapró in z rušo zadelajo. Sodi naj se zalivajo.

Skednji naj se za mlačev pripravljajo.

Na polji se lahko seje poletna repa in lan; runa in zelje se presaja, Pleve naj se povsodi pridno krompir in koruza se okopavata.

V drevesnici se odvezavajo letos cepljena drevesca; velikim drevescem se stranske veje prikrajšavajo. Na vrtu se seje zimska retkev in zimska endivija.

Buče naj bolj rojijo. Kedar ti je vroče in se potiš, ne pij prenažno mrzle vode, da nevarno ne zbolíš,

Rešitev ugank

(v 10. št. „Dolenjskih Novic“.)

1. Bilo je 36 koscev. — 2. Jek (Odmev, Echo). — 3. Slast (Apetit). — 4. Bog. — 5. Take očala, da bi pijancu v žep videl.

Loterijske srečke.

Trst	23. maja	83	40	10	50	22
Gradec	16. maja	89	3	4	27	29
Dunaj	16. maja	23	27	88	79	56

Neogibno potreben pomoček za svinjorejo.

Mr. Tetley-eva

zdravilna štura za svinje.

Izvrstna po mnogoterih izkustvih utrjena, z najlepšim vspehom rabljena štura za vsakojake svinjske bolezni in najboljši pomagljaj proti kugi. — Dobiva pa se v zavitkih (paketih) po 12 in 36 kr. edino le pri

Dom. Rizzoli-ju,

[30—3] lekarni pri Angelju v Novomestu.

Toplice na Dolenjskem

odpró se s

prvim dnevom meseca maja

Toplota te rudninske vode ima 30 stopinj R. — V gradu samem je 32 sob od 70 kr. do 1 gld. na dan. Ena kopelj velja 15 ali pa 6 kr., kopelj z električnem tokom 30 kr. — Obed 60 kr. za osobo.

Za dobre in okusne jedi in pijače je dobro skrbljeno.

Za obilen obisk se uljudno priporoča

Aug. Kulavíc,

[34—3] topliški zdravnik in najemnik.

Ivan Lapajne v Krškem

je izdal sledeče knjige in knjižice za ljudske šole in učitelje:

Praktično metodiko cena 80 kr., Prvi poduk 60 kr. Fiziko in kemijo 60 kr. Prirodopis 56 kr. Zemljepis 26 kr. Geometrijo 24 kr. Malo fiziko 23 kr. Domovinoslovje 20 kr. Pripovedi iz zgodovine Štajerske 6 kr. Opis krškega okrajnega glavarstva 30 kr. Zgodovino štajerskih Slovencev 1 gld. 20 kr.

Isti pisatelj ima v zalogi pisanke in risanke, potem mali slovenski zemljevid kranjske dežele z deli sosednih kronovin, 1 kr., mali slovensko-nemški zemljevid Avstrijsko-Ogerske, 1 kr. in zemljevid Krškega okrajnega glavarstva 5 kr. [32—2]

Rudninske mineralne vode

letos na novo napolnjene:

Carlsbader Mühlbrunnen, Marienbader Kreutzbrunnen, Selters, Haller Jodwasser, Giesshübler, Franz-Josefs Bitterwasser, Preblauer, Styriaquelle, Carlsbader Sprudelsalz, Haller Jodsalz.

Dobivajo se pri Dom. Rizzoliju v lekarni pri „Angelju“ v Novem mestu. [29—3]

Prijateljem narave, seosebno še prijateljem Prečinske okolice in Ljukenškega gradu naznanjam, da bom po prijazni dovolitvi g. grajščaka Štibelnja od 1. maja počenši vsako nedeljo in praznik imel

restavracijo v Ljukenškem gradu

P. n. gostom postregel bom ali v grajščinskih prostorih ali na vrtu z kavo, mrzlim jedili in pijačo.

Za prav obilni obisk se priporoča

[35—3]

Franc Kovač, restavrater.

J. Perovšek,

bukvovez v Novem mestu

prečastiti duhovščini in spoštovanemu občinstvu uljudno naznanja, da je 1. junija svojo bukvoznico preselil v g. Kutnarjevo hišo.

Za dosedanje zaupanje se zahvalivši, se priporočam tudi v prihodnje za spoštovana naročila, ktere bom točno in kar mogoče cenó preskrbel. [37]

Z vis. spoštovanjem

Jožef Perovšek, bukvoznik v Kutnarjevi hiši.

Mlin na prodaj.

Mlin s štirimi tečaji in stopami na močnej stanovitnej vodi, četrt ure od železnične postaje Litije na Dolenjskem, se iz proste roke pod prav dobrimi pogoji prodaja. [42—1]

Natančneje poročilo pri gospodu Anton Roth-u v Thurn-Gallenstein. Pošta sv. Križ pri Litiji.

150 centov lepih ježic

in sicer 100 kil po 10 gld. prodaja

[41—1]

Anton Papež,

iz Vel. Lipja, pošta Žužemperk.

Usnjarskega učiti

vzamem dečka, kateri je spolnil 15. leto in je od dobre, priproste hiše, ter vaje in pripraven pri delu.

Fran Knaflič.

[38—1]

Šmartno pri Litiji.

Izvrstno kostanjevo oglje

priporoča se vsim spoštovanim kovačem ključarjem i. dr. na drobno kubik meter po 3 gld. če se pa kupi nad 10 kub. met. pa po 2 gld. 50 kr.

Natančneje izve se pri g. gozdnemu vodji Novaku v Novomestu.

Oskrbništvo graščine Hmelnik.

[39—1]

A. Meinhold.

Naznanilo.

Več najboljših njiv in travnikov dobi se po dražbi do 7. junija 1885. leta

v najem. Natančneje kakor tudi pogoje izve se v graščinske pisarni.

Oskrbništvo graščine Hmelnik pri Novem mestu.

A. Meinhold.

Surova vazelina

(Rohwaseline) je

najboljše mazilo za usnje.

To stalno, nespremenljivo, tekoče mazilo je temne barve in se ne nahaja v njem nobena rastlinska ali živalska maščoba ter tudi ne postane nikdar žaltovo.

Sirova vazelina je najboljši pripomoček za obvarovanje usnja, ker najtrdeje usnje takoj mehko in volno stori ter se po vsemu usnji enako razleze in ga obvaruje, da ne strohni in se ne usuši.

Rabi pa se to mazilo za obuvala, da postanejo mehka in da jih voda ne premoči; posebno za lovške čevlje; za mazanje jermenov, komatov, usnja pri vozech in kočijah.

Opomniti je treba, da se nahaja na starem usnji mnogo ostankov živalske ali rastlinske maščobe, treba je toraj usnje že od začetka dobro mazati; ko se pa te masti napije, zadostuje potem, da se le nekoliko namaže.

Neobhodno potrebno je to mazilo za vsakega, kteri ima konje, ker je najboljše za mazanje

konjskih kopit.

Vpeljano je to mazilo že za konjska kopita tudi v c. k. vojski po naročilu vis. c. k. ministerstva avstr. z uk. št. 2030. Da je to mazilo za konjska kopita v resnici izvrstno, to pričajo tudi mnoga pohvalna pisma prvih živinozdravnikov. Ta sirova vazelina namreč v konjsko in sploh v vsako živalsko kopito ali rog hitro vleze, ter ga obvaruje, da se ne cepi in se ga nobena bolezen ne prime.

Rabi pa se tudi za mazanje lešaja pri goveji živini, mašin in brizgalnic, ter tudi za mazanje železa, da ne zarujevi.

Sirovo vazelino

pa prodaja v Novem mestu samo podpisani ter velja v močnih, plehnatih škatljicah 10 kr. (80 gr. težka), 35 kr. (četrt Kg.), 50 kr. (pol Kg.) in 75 kr. (1 Kg.) Brez škatelj pa se dobiva po 65 kr. Kg.

Vsim tistim pa, kteri želé to mast prodajati, dajem jo veliko cenejše.

V svojej zalogi imam tudi najnovejše vrste cilindre za lampe, tako imenovane

Kugelcilindre.

Odlikujejo se od prejšnjih v tem, da le malo kteri počí in veliko svitleje sveti. [20—3]

FRANC RUS, trgovec

v Novem mestu v Bučarjevi hiši, št. 84.